

מסורת הש"ס

(א) [בספרות ל:]: (ב) [ענין פרש"י דפעיט כ: ד"ה וסיר], (ג) [ליל רבנן, (ד) [מס' פ"א ה"ג], (ה) [לעיל טו:], (ו) [ב"ק לט:], (ז) [דברים כו:], (ח) [עין רש"י, ט] [נלקמן ל:], (י) [ד"מ מ"ו, ט] [ועי' חס' צ"ו כג: ד"ה בקשו ותוס' זבחים נד: ד"ה אכנס ומו' סוכה מט. ד"ה שכל ותוס' גיטין סח. ד"ה אכיל], (י"ט) [עין ר"מ,

גליון הש"ס

גב' ברי שתתגור. לנן עכבה מלתי' שארית תמות תמגור (מהללס שו) עיין דרש"י שם:

הגהות הב"ח

(א) גב' רבה בר רב הונא: (ב) דרש"י ד"ה ר' יוסף וכו' פסולה כולה משם ולמעלה: (ג) תוס' ד"ה וכוה וכו' בית המקדש גמי כתיב אכן: (ד) ד"ה אכל וכו' דבשאר טבעות נמי מכשר:

מוסף רש"י

כדי שתתגור בה צפורן. שמעך זה צפורן אס בודקין אותו כדדיקת סכין (ובדורות לז:). חוץ ממגול קציר. שקולרין זה המגול, פלג"ל"ה בלע"ז, שפנימיותה טעות כולן לזל אחד בשפוע (ועי' שו"ת). והמגיירה. סכין מלא פנימות ואין משופעות כול מגל קציר אלא מכוונות, שיש לפנימה מורשא מכאן ומכאן כסמט פנימות אונגת, ומגיירה בלע"ז סייג"א (שו"ת). והשינים, התחבוס בלתי של בזהם (שו"ת). והצפורן. מחוברת (שו"ת). מפני שהן חונקין. שאין חותכין אלא קורעין מחמת הפנימות, והאי חונקין אשארל קאי ולא אצפורן. דעמא דלפנין מפרש בגמרא משום מחובר (שו"ת).

שחגור. אד"שט"ר: **צנצנא**. כל דהו כדכתיב"ז אכניס שלמות: **דלא סר סכינא**. שלא הראה סכינו לחס: **מעברין ליה**. מאומנותו שלא ימכור בשר עוד: **נמאלת סכינו יפה**. משמתינ ליה משום אפקירותא שהחליף פניו כדקיימא לן מנדין על כבוד הרצ בצרכות

צפ' מי שמתו (דף יט.). **צפרתא**. פרש. צפרתא תרגום של פרש:

דאפילו לעובדי כוכבים לא מוזנין. והיכא דנמאלת סכינו יפה מכריזין עליה דטריפה היא משום קנסא ולעובדי כוכבים מיהא שזקנין ליה לזבונה: **שמסיה ועצריה**. דקסצר כי אמר רבא מעברין ליה אפי' נמאלת סכינו יפה קאמר: **לגביה**. דרבא בר חיננא: **במילתיה**. של טבח זה אולי תמצאו לו זכות: **טפלי**. גנים קטנים תלויים עליו לזון ולרץ להשתכר. טפלא תרגום של טף (שמות יב):

ואכשריה. (י) דקסצר הא דלאמר רבא מעברין ליה בשלא נמאלת סכינו יפה קאמר: **לסבא**. לרבא בר חיננא שהעבירו ותמה מכשירו: **שליחוסיה קעבדינן**. שהרי ליונו למנוח לו זכות ועכשיו שמתנו אין אנו לריכין למור ולהימלך זו: **שן מלושה**. שנתלש הלחי מן האדם או מן הבהמה לאפוקי מחוברת דבעלי חיים: הא **במרסי**. דאפי' תלושות מן החי וקצועות בלתי הוו כסכין פגומה שיש הפרש בין זו לזו: **בחדא**. כשרה ואע"ג דאין זה רומז הא קיימא (יט) היכא דהולין והניא אפילו סכין כל שהוא כשרה: **מחוברת**. לבעלי חיים כרבי דלאמר אין שומטין במחוברת: **מתני' מגל קציר**. דרך הליכתה אזאניה קורעת לבית הלל מפני שראשיה כפופים מאד: **גב' אצל באכילה אסורה**. גזירה הולכה אטו הצואה: **איסור והיתר** שייך לענין אכילה: **אלא פוסלין ומכשירין כו'**.

ולשון פסול והכשר השמיטה קאי לבית שמאי פסולה שמיטתה ונבלה היא ולג"ה שמיטתו כשרה אף באכילה ולא מידוק מינה סייעמא לרבי יוחנן ומיהו דר' יוחנן איתא דגמרא גמיר ליה מרבו: **מתני' השוחט מחוך הטבעת**. בטבעת גדולה שהיא עליונה לכולן קאמר שאין טבעת למעלה הימנה: **ושייר מה מלא החוט על פני כולה**. לזד הראש שלא הטה לסכין ללאת מן הטבעת לזד הראש עד שגמר כל הטבעת כולה כשרה: **מלא החוט**. כלומר כל דהו. אכל אס קודם שגמר את כולה הגרים את הסכין לזד הראש וילא מן הטבעת

וגמר את השמיטה למעלה מן הטבעת שאינו מקום שמיטה שהיא הגרמה שנאמרה למשה מסיני אע"פ שנשחט רוצ הקנה במקום שמיטה פסלי רבנן הואיל וגמרו בפסול: **רבי יוסי צר**. יהודה אומר **מלא החוט על פני רובה**. אס שייר זה מלא חוט השער מן הטבעת לזד הראש על פני רוצ הטבעת כלומר שחתך רוצ הקנה בתוך הטבעת ובמיטותה הגרים וילא ממנו לזד הראש וגמר השמיטה למעלה הימנה כשרה דכרובא איתכשרת לה שמיטה ואידך כי קשחית מחתך בשר בעלמא הוא. ואית דמפרשי דבכל הטבעות חשיב הגרמה לרבנן ולר' יוסי דכיון שהתחיל לשחוט בתוך הטבעת לרץ שיגמר כל השמיטה לתוכה לרבנן או רובא לר' יוסי ואינו כן דבהדיא פתניא בתוספתא

דאין חילוק מקום בתוך הקנה בין מוך הטבעת לאיר שצין טבעת ופולגותיהו בטבעת הגדולה לפי שאין מקום שמיטה למעלה הימנה דהכי תיבא בתוספתא (פ"א ה"ו) מלות שמיטה מן הטבעת ועד הריאה ומוגרמת פסולה (י) כו' משם ולמעלה ורבי חנינא צן אנטריגוס מכשיר שייר זה כחוט סמוך לראש מוקף את כולה כשרה ור' יוסי ברבי יהודה פלאמר אס היה רובה מוקף כלבנה כשרה ומדקמני מן הטבעת ועד הריאה ש"מ בטבעת גדולה שהיא ראשונה קאמר והא דקרי ליה טבעת סתמא משום דאין בכל הקנה טבעת גמורה אלא היא חשאין שלמות אלא רצועות בשר מהלכות לארצו של קנה ומחברים ראשי הטבעות מדקמני סמוך לראש ש"מ דלא חייס אי נפיק מינה ולמטה אלא ממנה ולמעלה משום דלאו מקום שמיטה הוא: **גב' הלכה ברבי יוסי ברבי יהודה**. דרובא ככולה: **ואף ר' יוסי ברבי יהודה לא אמר**. כלומר אע"ג דלר' יוסי רובא ככולה לא אמר שהיה שמיטתו כשרה בתוך הטבעת: **אלא בטבעת גדולה שמקפת אס כל הקנה**. הלכך חשיבא קנה: **אצל בשאר טבעות**. אין שמיטתו כשרה בתוכן כלל אלא בין טבעת לטבעת דכיון שאין מקיפין את כל הקנה כדפרישית שרצועת הבשר מחברתן לאו קנה ניהו ואע"ג דמקיפין רובא דכי אית ליה לרבי יוסי רוצו ככולו ה"מ במקום שמיטה ושחט רובא להא מילתא אמרינן רובא ככולה אצל לשוויה מקום כשר לשמיטה משום האי טעמא לא אמרינן רובא ככולה. טבעת לא איקרי קנה מדקאמר (ע"ש) שאין מקיפין את כל הקנה ש"מ קרום שצמח הטבעת המכסה אותו מנפצים מיקרי קנה: השוחט

הכל שוחטין פרק ראשון חולין

יח.

ובכמה פגימת המזבח ברי שתתגור בה צפורן. וא"ת והאידך בנו המזבח דלנה ימצאו אכניס בלא פגימה ואס יחליקו בצרול איכא איסורא דלא תניף עליהן צרול וליכא למימר נמי ע"י שמיר דע"כ ע"י שמיר נמי לא יהיו חלקות שלא תתגור בהן הצפורן

מדלאמר במסכת ע"ז פרק רבי ישמעאל (דף נב:) גצי אכני מזבח ששקזס אנשי יוון וגמוזס בית חשמונאי היכי נעביד נתצרינהו אכניס שלימות אמר רחמנא וינסקרינהו פירוש לעשות בלא פגימה לא תניף עליהן צרול אמר רחמנא ויהשתחא ליעצדינהו ע"י שמיר אלא ודאי שמיר אין עושה אותם חלקות שלא תתגור בהן הצפורן ויש לומר דצפרק איזרו מקומן (זבחים דף נד.) משמע שצנו אותם באכניס קטנות חלקות שלא היה בזה שום פגימה כגון חלוקי אכניס של נחל ומיהא קשה דגצי בית המקדש (א) כתיב (י) (נמי) אכן שלמה מסע נצנה וקאמר ר' יהודה צפרק עגלה ערופה (סוטה דף מה:) דבית המקדש נצנה ע"י שמיר (י) **הא בתלושה הא במחוברת**. גצי שן ה"מ לשנויי הכי אלא משום דצמתני' תני והשיניס דמשמע תרי משום הכי נמי מוקי לה בתלושים ופסולין מפני שהס חונקים: **ול"א קתני אוסרין ומתירין**. בכמה דוכתי קתני כשר ושריא באכילה אלא הכא שאני דאיכא למיטעי: **אבל בשאר טבעות א**. פירש בקונטרס דאין שמיטה כשירה בהן כלל אלא בין הטבעות ולא אמר ר' יוסי רוצו ככולו אלא בצקום שמיטה אצל לשווי מקום שמיטה לא ולאמרינן רוצו ככולו והשתחא כל שכן לרבנן שאין השמיטה כשרה בשאר הטבעות לפירושו ומה שאין אנו נוהרין עכשיו לשחוט בתוך הטבעות משום דאין הלכה כן דפי' בקונטרס וצריימא דתוספתא שציצא בקונטרס דקמני מלות שמיטה מן הטבעת עד הריאה לרץ לאוקומי כו' יוסי ברבי יהודה דמסקינן בצמוך דבשאר (י) נמי מכשיר אי נמי מטבעת הגדולה עד כנפי הריאה בצקום קנה קאמר וצמוך שאר טבעות לא איקרי קנה דפי' בקונטרס ומסיפא דקמני שייר זה כחוט סמוך לראש מוקף את כולה כשרה ומדקדק בקונטרס מדקמני סמוך לראש ש"מ דלא חייס אי נפיק מינה ולמטה אלא ממנה ולמעלה ומתוך כך סתר דברי המפרש דכלל טבעות חשיב הגרמה לרבנן ולרבי

יוסי דמכיון שהתחיל השמיטה בתוך הטבעת לרץ שיגמר כל השמיטה בתוכה ומיהו לפירוש הקונטרס אין קשה משם דאע"ג דלפשר דיפסל נמי לזד מטה אס היה יולא מטבעת הגדולה והיה נכנס בשאר טבעות מ"מ אין לרץ לשמיר מלא החוט כלפי מטה דלדריב טוב הוא שלא ויהיה כלל בתוך הטבעות אלא בין טבעת לטבעת ומ"מ דחוק הוא לפי' הקונטרס וגראה לפרש (י) דהכי קאמר דאף רבי יוסי ברבי יהודה לא אמר דמהי שייר מלא החוט על פני רובה אלא בטבעת הגדולה דברובה יס רוצ קנה דהא מקפת כל הקנה אצל בשאר טבעות לא מהני ורובה דאין ברוב שלהס רוצ הקנה שהרי אין מקיפין כל הקנה: יוסף

לעצמא דר' יוסי דאמר ר' יוסי ברבי יהודה פלאמר אס היה רובה מוקף כלבנה כשרה ומדקמני מן הטבעת ועד הריאה ש"מ בטבעת גדולה שהיא ראשונה קאמר והא דקרי ליה טבעת סתמא משום דאין בכל הקנה טבעת גמורה אלא היא חשאין שלמות אלא רצועות בשר מהלכות לארצו של קנה ומחברים ראשי הטבעות מדקמני סמוך לראש ש"מ דלא חייס אי נפיק מינה ולמטה אלא ממנה ולמעלה משום דלאו מקום שמיטה הוא: **גב' הלכה ברבי יוסי ברבי יהודה**. דרובא ככולה: **ואף ר' יוסי ברבי יהודה לא אמר**. כלומר אע"ג דלר' יוסי רובא ככולה לא אמר שהיה שמיטתו כשרה בתוך הטבעת: **אלא בטבעת גדולה שמקפת אס כל הקנה**. הלכך חשיבא קנה: **אצל בשאר טבעות**. אין שמיטתו כשרה בתוכן כלל אלא בין טבעת לטבעת דכיון שאין מקיפין את כל הקנה כדפרישית שרצועת הבשר מחברתן לאו קנה ניהו ואע"ג דמקיפין רובא דכי אית ליה לרבי יוסי רוצו ככולו ה"מ במקום שמיטה ושחט רובא להא מילתא אמרינן רובא ככולה אצל לשוויה מקום כשר לשמיטה משום האי טעמא לא אמרינן רובא ככולה. טבעת לא איקרי קנה מדקאמר (ע"ש) שאין מקיפין את כל הקנה ש"מ קרום שצמח הטבעת המכסה אותו מנפצים מיקרי קנה: השוחט

יוסי דמכיון שהתחיל השמיטה בתוך הטבעת לרץ שיגמר כל השמיטה בתוכה ומיהו לפירוש הקונטרס אין קשה משם דאע"ג דלפשר דיפסל נמי לזד מטה אס היה יולא מטבעת הגדולה והיה נכנס בשאר טבעות מ"מ אין לרץ לשמיר מלא החוט כלפי מטה דלדריב טוב הוא שלא ויהיה כלל בתוך הטבעות אלא בין טבעת לטבעת ומ"מ דחוק הוא לפי' הקונטרס וגראה לפרש (י) דהכי קאמר דאף רבי יוסי ברבי יהודה לא אמר דמהי שייר מלא החוט על פני רובה אלא בטבעת הגדולה דברובה יס רוצ קנה דהא מקפת כל הקנה אצל בשאר טבעות לא מהני ורובה דאין ברוב שלהס רוצ הקנה שהרי אין מקיפין כל הקנה: יוסף

לעצמא דר' יוסי דאמר ר' יוסי ברבי יהודה פלאמר אס היה רובה מוקף כלבנה כשרה ומדקמני מן הטבעת ועד הריאה ש"מ בטבעת גדולה שהיא ראשונה קאמר והא דקרי ליה טבעת סתמא משום דאין בכל הקנה טבעת גמורה אלא היא חשאין שלמות אלא רצועות בשר מהלכות לארצו של קנה ומחברים ראשי הטבעות מדקמני סמוך לראש ש"מ דלא חייס אי נפיק מינה ולמטה אלא ממנה ולמעלה משום דלאו מקום שמיטה הוא: **גב' הלכה ברבי יוסי ברבי יהודה**. דרובא ככולה: **ואף ר' יוסי ברבי יהודה לא אמר**. כלומר אע"ג דלר' יוסי רובא ככולה לא אמר שהיה שמיטתו כשרה בתוך הטבעת: **אלא בטבעת גדולה שמקפת אס כל הקנה**. הלכך חשיבא קנה: **אצל בשאר טבעות**. אין שמיטתו כשרה בתוכן כלל אלא בין טבעת לטבעת דכיון שאין מקיפין את כל הקנה כדפרישית שרצועת הבשר מחברתן לאו קנה ניהו ואע"ג דמקיפין רובא דכי אית ליה לרבי יוסי רוצו ככולו ה"מ במקום שמיטה ושחט רובא להא מילתא אמרינן רובא ככולה אצל לשוויה מקום כשר לשמיטה משום האי טעמא לא אמרינן רובא ככולה. טבעת לא איקרי קנה מדקאמר (ע"ש) שאין מקיפין את כל הקנה ש"מ קרום שצמח הטבעת המכסה אותו מנפצים מיקרי קנה: השוחט

עין משפט נר מצוה

קלד א ב מ"י פ"א מהל' בית הנמירה הלכה יד ופ"ב הל' יח: קלה ג ד ה מ"י פ"א מהל' שמיטה הל' טו סמג עשין סג טו"ע יו"ד ס"י יח סע"י ז וצנא"ה:

קלו ו ז מ"י שם הל' כא סמג שם טו"ע יו"ד ס"י ו סע"י ג וסע"ף א בצנא"ה:

לעזי רש"י

ארישט"ר [ארישט"ר ד]. לעצור.

שיטה מקובצת

(א) אינה קורעת לבית הלל. ג"כ כן נמצא בשני ס"י ובס"י אחד אינו כתוב: (ב) תניא בתוספתא לבי"ח: (ג) תניא בחותפתא דאין חלוק מקום שחיטה בכל הקנה: (ד) ור' יוסי ברי' יהודה סבר אס היה רובה מוקף כלבנה כשרה: (ז) אלא היה שאין הטבעות שלמות אלא רצועות בשר: (ח) והשתחא לעבדינהו ע"י שמיר. ג"כ ובבית שני היה שמיר כמו שהוכיחו התוס' בזהב"ס דף נד ע"א ע"כ: (י) אבל לשירי מקום שחיטה לא אמר רובו ככולו: (י) דאדורבא טוב הוא שלא ישחוט כלל בתוך הטבעות: (י) אבל בשאר טבעות לא מהני רוב טבעות דאין:

רבינו גרשום

כדי פגימת המזבח. שאם היה מבזה פגום נפסל מלהקריב עליו: לא קשיא אא בסידא הא באבאנא (א) שתתגור בה צפורן דכתיב אבנים שלמות: דלא סר סכינא. כלומר שאני הראונו להכנס: כאן שומצאת סכינו יפה. לא מעברין ליה: ממסמטין ליה. לבישוריה בפרתא כלומר מלכנינן ליה כדלמר ואפי' באכילה הכי גרסינן אמר להו ליעיינו רבנן במילתיה ולישרו ליה: הא במחוברת. כלומר מחוברת לא. ואוסרים ומתירים חדא מילתא היא כלומר ואפי' באכילה מחיר: השוחט מחוך הטבעת ושייר בה מלא החוט וכו'. כלומר כל השוחט בעינן דלא לשחוט בין הטבעות אלא בתוך אחת מן הטבעות צריך אחת מן הטבעות ושייר בה מלא החוט על פני כולה: ר' יוסי ברי' יהודה אומר מלא החוט על פני רובה. כלומר אפי' לא שייר אלא מלא החוט על

^[א] נראה דחסר כאן וז"ל כפירא כדי שתתגור בה צפורן כנצנא כל דהוא דכתיב אכניס שלמות.